

РЕЦЕНЗИЈА

**НА РАКОПИСОТ (УЧЕБНИК) „ОБЛИГАЦИОНО ПРАВО - ОПШТ ДЕЛ“
ОД ВОНРЕДЕН ПРОФЕСОР МАРИЈА АМПОВСКА, ПРАВЕН ФАКУЛТЕТ,
УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ ВО ШТИП**

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачка дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 1102-146/21 од 19.10.2022 година од редовна седница на Наставно-научниот совет на Правен факултет, одржана на 18.10.2022 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- д-р Станка Стјепановиќ, редовен професор на Правен факултет, Универзитетот во Источно Сараево,
- д-р Михајло Цветковиќ, вонреден професор на Правен факултет, Универзитетот во Ниш

за изготвување на извештај, рецензија на приложениот ракопис (учебник) „Облигационо право - општ дел“ од вонреден професор д-р Марија Амповска, наменет за студентите на прв и на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

По внимателно читање на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Правен факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Општи податоци за ракописот: Ракописот со наслов „Облигационо право – општ дел“ е учебник кој е наменет како основна и задолжителна литература за изучување на истоимениот предмет Облигационо право. Според актуелната студиска програма за прв циклус студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“, предметот Облигационо право е предвиден како задолжителен предмет на прв циклус студии, за студентите на правни студии во Штип и во Струмица, со фонд на часови 3+2+2 и 8 кредити. Содржината на учебникот во целост соодветствува со наставната програма за предметот Облигационо право и ја опфаќа целосно наставната материја за оваа студиска програма.

Учебникот е наменет и според содржината одговара и може да се користи како дел од задолжителните литератури за втор циклус студии за студиска програма:

- едногодишни студии по Граѓанско право во чии рамки е предвиден предметот Облигационо право, како задолжителен предмет во втор семестар, со фонд на часови 3+2+2 и број на кредити 8.

Податоци за обемот на ракописот: Содржината на учебникот Облигационо право е претставена на вкупно 315 страници во А4 формат, со проред 1, а употребен е фронт на букви Arial и големина на букви 11, согласно со Упатство за техничко уредување на учебници и учебни помагала во електронска форма (ОИДК. ОБ.15). Сметаме дека обемот на содржината на учебникот ги задоволува критериумите според бројот на часови предвидени за истоимениот предмет според наставната програма и силабусот и истиот е во согласност со одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

Податоци за постоење на сличен или ист наслов: Во домашната правна литература и помеѓу универзитетските учебници, според она што им е познато на рецензентите, е објавен учебник по Облигационо право во 2008 година од страна на професорите Гале Галев и Јадранка Дабовиќ-Анастасовска. Овој објавен учебник е од големо значење за учебникот на кој се однесува рецензијата, бидејќи содржи темелна разработка и структурирање на материјата на облигационото право, како на општата теорија на облигационото право, така и на посебниот дел кој се однесува на одделни видови договори. Авторот на учебникот „Облигационо право - општ дел“ во изработката на ова дело ја следи структурата на

претходниот учебник, приспособувајќи го во исто време на Наставната програма и студентите за која е наменет. Ова од друга страна значи дека учебникот „Облигационо право - општ дел“ е помал по својот обем, истиот не го содржи посебниот дел на облигационото право, односно посебните договори (со оглед на фактот дека тие на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип се изучуваат во рамките на изделениот предмет Договорно право) и институтите на општиот дел на облигационото право ги приспособува на потребите на студиите од прв циклус и степенот на знаење што студентите треба да го стекнат во рамките на истоимениот предмет. Токму од овие причини од големо значење е објавувањето на учебникот „Облигационо право - општ дел“ бидејќи за првпат со него се систематизира материјата во една целина која соодветствува со наставната програма и потребите од изучување на овој предмет. На студентите за прв пат ќе им биде ставен на располагање академски учебник од наставниот професор кој содржи теоретска обработка на сите значајни прашања и теми на облигационото право, како и приказ на компаративна теорија и практика на одредени прашања кои му припаѓаат на облигационото право, со цел материјата да се доближи до студентите и истите полесно да ја спознаат и да ги утврдат стекнатите знаења. Во учебникот се содржани научните сознанија до кои авторот има дојдено во текот на својата повеќегодишна научноистражувачка дејност која во континуитет на полето на општетното, облигационото право и правото на осигурување, а воедно е консултирана во значаен обем домашна и странска релевантна (актуелна) правна литература, како и литература која се смета за класика на облигационото право. Според нашите сознанија и поради следењето на научниот развој на авторката можеме да констатираме дека дел од материјата обработена во овој учебник се веќе објавени од страна на авторот во соодветни публикации во текот на овие години. Другиот дел од обработената материја се нови научни текстови, оригинални и создадени само за целите на овој учебник, со цел поврзување на целата материја на облигационото право, нејзино дополнување, продлабочување и приспособување на намената оваа публикација да се користи како учебник за студентите на правни студии на Правниот факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и како правна литература за студентите на останатите правни факултети, припадниците на правничката заедница во државата чија професија опфаќа примена на правото, како што се адвокатите, судиите, нотарите, извршителите, како и во секоја друга пригода каде што се проучува материјата на облигационото право во нашата држава. Начинот на кој е обработена материјата, обработката на методските единици користената литература и коментирањето на одредените одредби и практика го прави учебникот оригинално авторско дело на авторот во кое е сублимирано солидното познавање на материјата. Овој учебник воедно претставува значајно збогатување на научната литература на нашата академска заедница. Така како што е конципиран, сметаме дека учебникот ќе биде користен особено за студентите за високообразовниот процес и целата академска заедница, но содржините се интересни и за правните практичари и сите останати субјекти кои имаат интерес во оваа проблематика.

Краток опис на содржината: Целокупната материја на облигационото право во рамките на овој учебник е поделена во три дела. Првиот дел е насловен *Поим, извори и начела на облигационото право*. Тој содржи три глави.

Првата глава е насловена *Поим на облигационото право* и претставува воведна тема која има за цел да ги претстави значењата на поимот облигационо право, како и неговото место во правниот систем како целина, а посебно односите кои постојат помеѓу неговите посебни делови, како и помеѓу облигационото право како целина и останатите правни дисциплини кои му припаѓаат на граѓанското право, но и дисциплини кои му припаѓаат на јавното право, како што е кривичното право.

Втората глава од првиот дел на учебникот е насловена *Извори на облигационото право* и во неа авторот најпрво ја истакнува поделбата во правната теорија на извори кои ја регулираат оваа материја, а потоа се задржува на формалните извори на облигационото право. Авторката ги прикажува во учебникот најзначајните карактеристики на формалните извори на облигационото право во рамките на домашното право и тука зборува за Уставот, Законот за облигационите односи, правните стандарди, општите услови, обичајот, моралот, судската практика и правната наука, како и меѓународното право.

Третата глава е насловена како *Начела на облигационото право* и во неа авторката го запознава читателот со начелото на слободно уредување на облигационите односи, начелото на еднаквост и рамноправност, начелото на еквивалентност, начелото на забрана за злоупотреба на правото, начело на совесност и чесност, начело на справедливост, начело на забрана за предизвикување на штета, како и со посебните начела на отштетното право. Авторката при приказот на овие елементи ја користи компаративната правна теорија, како и домашното позитивно право испреплетувајќи го низ материјата секаде каде што тоа соодветствува. На овој начин за студентите се создава една целосна сликата за овие поими која опфаќа практични аспекти од нивната примена во законодавството поткрепени со теоретска разработка и објаснувања.

Вториот дел од учебникот „Облигационо право - општ дел“ е насловен *Општо учење за облигационите односи*. Овој дел содржи четири глави.

Првата глава е насловена *Поим, карактеристики и видови на облигациони односи*, а во неа се дава приказ на определувањата за поимот на облигационите односи кои се среќаваат во правната литература, како и определувањето на поимот кој е прифатен во учебникот. Потоа се разработуваат карактеристиките на облигационите односи и се дава приказ на определба на авторката за примена на одредена поделба на облигационите односи на определени видови, која воедно е позната на домашната правна теорија. Авторката ги претставува видовите на облигациони односи според степенот на нивна правна уреденост, според правната заштита, според правниот факт, со оглед на нивните страни, со оглед на видот на дејствието и со оглед на нивната содржина.

Втората глава е насловена *Настанување на облигационите односи* и во неа авторката ги разработува трите општи услови за настанување, односно одделно се зборува за страните на облигационите односи, за предметот на облигационите односи и за правниот факт кој доведува до настанување на облигационите односи.

Третата глава е насловена како *Содржина, дејство и промени во облигационите односи*, и во посебни наслови и поднаслови се обработуваат сите три прашања.

Четвртата глава со наслов *Престанување на облигационите односи* ги опфаќа прашањата за престанување со исполнување, пребивање, отпуштање на долг, соединување, невозможност за исполнување, истек на време и отказ, смрт на страните, како и посебна обработка на институтот застареност кај облигационите односи.

Третиот дел од учебникот „Облигационо право - општ дел“ е насловен *Видови облигациони односи* и во него се разработуваат општите прашања кои се однесуваат на условите за настанување, содржината и спецификите на петте видови облигациони односи според домашното право. Овој дел содржи три глави.

Првата глава е со наслов *Облигациони договори* и ги обработува прашањата од договорното право кои спаѓаат во општата теорија на облигационото право.

Втората глава е со наслов *Облигациони односи настанати со причинување на штета* и ги обработува општите прашања на отштетното право, вклучувајќи ги општите услови за настанување на овој облигационен однос, посебните услови и видовите одговорност спрема нив, како и институтот надомест на штета.

Третата глава е со наслов *Останати облигациони односи* и во неа се зборува за стекнувањето без основа, рабоводството без налог и едностраните изјави на волја.

ЗАКЛУЧОК

Авторката подготвила научна книга наменета за наставно-научната дисциплина Облигационо право. Имено, ракописот „Облигационо право - општ дел“ е наменет пред сè за учебник па оттаму методолошки е одлично приспособен за совладување на испитната материја и за постепено совладување на предметната програма на предметот Облигационо право. Авторката создала самостојно авторско дело преку правилно користење на богатата литература и подготвила учебник што до сега како наслов не бил објавуван во рамките на матичниот Универзитет. Вредноста е препознатлива и во тоа што ракописот може да се користи во совладување на повеќе предметни програми, како и да биде корисна алатка за практичарите.

Врз основа на изнесеното, имаме чест и задоволство да му предложиме на Наставно-научниот совет на Правниот факултет во Штип овој ракопис насловен „Облигационо право - општ дел“ да биде издаден како учебник за студентите на прв и на втор циклус студии на Правен факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип.

РЕЦЕНЗЕНТИ

Д-р Станка Стјепановиќ, редовен професор, с.р.

Д-р Михајло Цветковиќ, вонреден професор, с.р.